

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1134

av Eva-Lena Jansson m.fl. (S)

Arbetskadeförsäkringen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetskadeförsäkringen.

Motivering

Det finns stora skillnader i utfall när det gäller bifall av anmäld arbetsskada. Detta gäller framför allt om man jämför anmälda skador från kvinnor och män men också när det gäller personer födda i Sverige jämfört med personer födda utanför Sverige. Skillnaden mellan män födda i EU och män födda utanför EU är påfallande, där männen med bakgrund utanför EU har mycket svårare att få en skada godkänd som arbetsskada. När det gäller kvinnor födda i EU jämfört med kvinnor födda utanför EU är skillnaderna mindre. Å andra sidan har kvinnor generellt mycket svårare än män att få en skada klassad som arbetsskada, oavsett var de är födda.

De förändringar som gjordes i lagstiftningen 2002, med mildrad bevisbörda i syfte att det skulle bli enklare att få en arbetsskada godkänd och att kvinnors skador skulle omfattas i högre grad, har inte fungerat i praktiken. Försäkrad i befintligt skick tillämpas inte, utan fokus är istället på konkurrerande faktorer. Uppgifter om konkurrerande skadeorsaker finns i högre grad med gällande kvinnor än bland män, oberoende av födelseland. Forskningen utgår i hög grad från mannen, och de studier som är gjorda utgår från manligt dominerade arbetsplatser. Den vetenskapliga evidensen upplevs som högre för arbetsskador i manligt dominerade yrken.

Enligt en rapport från Försäkringskassan görs oftare en bristfällig exponeringsutredning när det saknas vetenskaplig evidens. Den så kallade exponeringsutredning som görs

sker nästan alltid via telefon, ibland också brevledes, och fastställer bland annat familjeförhållanden och fritidsintressen samt tidigare sjukdomar. På Försäkringskassans enhet för arbetsskadeförsäkringen har man bekräftat att arbetsplatsutredning endast sker i undantagsfall.

När Försäkringskassan jämförde underlag och beslut för tre yrkesgrupper fick gruppen gruv-, bygg- och anläggningsarbetare, som är manligt dominerad, bifall i 35 procent av fallen. I gruppen process- och maskinoperatörer, som har en jämn könsfördelning, fick mindre än 10 procent bifall. I gruppen vård- och omsorgsarbete, som domineras av kvinnor, fick mindre än 1 procent bifall.

I en rapport från Inspektionen för socialförsäkringen, ISF, (Beslut om arbetsskada ur ett jämställdhetsperspektiv, Rapport 2011:15) redogörs för att den lagändring som trädde i kraft 2002 inte har implementerats fullt ut av handläggare, specialister och försäkringsmedicinska rådgivare i handläggning och beslutsfattande. Vidare framgår det i rapporten att bristfälliga underlag är vanligare vid avslag än vid bifall.

Försäkringskassan kritiserar för att man i allt för stor utsträckning nöjer sig med yrkestitel och sjukdomsdiagnos som underlag för beslut.

Vi kan konstatera att många avslag på arbetsskadeanmälningar motiveras med ”degenerativa förändringar” (åldersförändringar) och/eller ”att ryggsmärtor är vanliga hos en stor del av befolkningen” (läs kvinnor). Förekomsten av ryggproblem bland en stor del av kvinnor i befolkningen skulle kunna ha sin förklaring i att många arbetar på likartade arbetsplatser och därmed ådragit sig problem och skador via arbetet.

Försäkringskassan har inte gjort någon analys av detta förhållande trots att det torde finnas ett tydligt orsakssamband mellan besvär och arbetsuppgifter. Det är uppenbart att det behövs forskning om kvinnors situation i arbetslivet.

Dagens arbetsskadeförsäkring och tillämpningen av försäkringen kan inte anses vara jämställd, jämlik eller rättssäker. Därför bör regeringen överväga en översyn för att reformera och modernisera arbetsskadeförsäkringen.

Eva-Lena Jansson (S)

Hillevi Larsson (S)

Monica Green (S)

Sara Karlsson (S)

Åsa Lindestam (S)